Keskuskauppakamari

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

4.2.2026

Lausunto

Asia: VNS 8/2025 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston selonteosta kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta.

Keskuskauppakamari huomauttaa, että monet strategiassa esitetyt toimet ovat jo voimassa olevia toimia tai ne on tarkoitus käynnistää vuosina 2026–2027. Toimenpiteiden toteutukselle ei kuitenkaan ole varattu rahoitusta budjettiesityksissä. Päästövähennystoimien rahoitukselle tulisi luoda uskottava pitkäjänteinen rahoitusmekanismi esimerkiksi rahastoimalla päästökauppatuloja investointiohjelmaksi, josta strategian ja KAISU-ohjelman mukaisia päästövähennystoimia voitaisiin rahoittaa.

Päästökauppasektorin toimenpidelinjaukset

Päästöt ovat viime vuosina vähentyneet eniten päästökauppasektorilla ja päivitetyt skenaariot ennakoivat päästövähennysten jatkumista myös tulevina vuosina. Ajurina on erityisesti päästökauppasektorin (ETS) kehitys, eli energiasektorin irtautuminen fossiilisista polttoaineista ja suuret teolliset investoinnit.

Keskuskauppakamari katsoo, että Suomen ilmastopolitiikassa tulisi painottaa enemmän päästövähennyksiä nielujen epävarmuuden lauettua. Aiempi kehitys osoittaa, että toteutuneet päästöt ovat johdonmukaisesti alittaneet ennakoidun kehityksen. On todennäköistä, että vuoden 2035 päästökauppasektorin ja taakanjakosektorin yhteenlasketut kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt vähenevät ennakoitua enemmän. Edellytyksenä päästöjen vähentämiselle on, että Suomi on houkutteleva ja kilpailukykyinen ympäristö puhtaan energian ja teollisuuden investoinneille. Siksi on hyvä, että energia- ja ilmastostrategia on kytketty teollisuuspoliittisen selonteon (2025) linjauksiin. Selonteon ja strategian yhtäaikainen toimeenpano tukee molempien tavoitteiden saavuttamista.

EU:n päästökauppa on tulevaisuudessakin tärkein ohjauskeino teollisuuden ja energiantuotannon vähähiilistymisessä. Suomen on oltava aktiivinen päästökauppaan liittyvässä vaikuttamistyössä ja huolehdittava, että päästökaupan ennustettavuus ja ohjausvaikutus säilyy. Päästöoikeuden hinta ja markkinan uskottavuus ovat perusta monille puhtaille teollisille investoinneille, kuten päästöttömän teräksen valmistukselle. Teknisten nielujen sisällyttäminen päästökauppaan on Suomelle oikein toteutettuna mahdollisuus ja rajatut kansanväliset yksiköt voivat luoda joustoa päästövähennysten kustannustehokkaalle toteutukselle.

Samalla on tärkeää saada näkyvyyttä päästökauppajärjestelmän toimintaan tilanteessa, jossa markkinalla olevien oikeuksien määrä on 2030-luvun lopulla hyvin rajallinen. Myös komission 2040-tavoitetta koskevien vaikutusarvioiden mukaan 2030-luvun lopulla päästökauppasektorilla on 90 prosentin päästövähennysurallakin edelleen päästöjä, joista Suomen kannalta merkityksellisiä ovat erityisesti meriliikenteen päästöt.

Strategiassa viitataan EU:n päästökauppadirektiivin muutokseen, jonka myötä yli 95-prosenttisesti kestävää biomassaa käyttävät laitokset siirretään päästökauppasektorilta taakanjakosektorille. Samalla kun Suomi tekee muutoksen vaatimat kansalliset toimenpiteet, on vaikuttamista niiden palauttamiseksi ETS-sektorille perusteltua jatkaa. Biomassaa käyttäviin laitoksiin liittyy myös mahdollinen poistumien sisällyttäminen päästökauppaan. Vaikuttamistyössä on varmistettava, että myös laitokset, jotka ovat päästökaupan ulkopuolella, voivat bioperäisen hiilidioksidin kautta tuottaa poistoja ja osallistua niiden kautta päästökauppamarkkinalle. Samalla on varauduttava yhdyskuntajätteenpolton täyteen sisällyttämiseen päästökauppaan tulevien vuosien aikana.

Keskuskauppakamari pitää vuonna 2025 käyttöönotettua puhtaiden investointien verohyvitystä keskeisenä toimena teollisuuden ja energiasektorin investointien vauhdittamiseksi. Komission heinäkuussa julkaisemat valtiontukipuitteet (CISAF) mahdollistavat entistä laajemman puhtaiden teknologioiden kirjon sisällyttämisen verohyvityksen piiriin. Investointiverohyvityksen jatkon yhteydessä siihen luettavien investointien vähimmäistasoa on laskettava, jotta myös pk-yritykset pystyvät hyödyntämään sitä. Laajentaminen helpottaisi myös taakanjakosektorille kuuluvien teollisuuslaitosten päästöjen vähentämisessä.

Strategiassa on nostettu esille meri- ja lentoliikenteen puhtaan siirtymän tukitarpeet ja EU-sääntelyn lisäämä kustannustaakka meri- ja lentoliikenteessä. Meri- ja lentoliikennettä rasittavat päästökaupan lisäksi myös EU-laajuiset FuelEU Maritime ja ReFuelEU Aviation -sääntelyn mukaiset uusiutuvien polttoaineiden jakelua koskevat velvoitteet, jotka lisäävät liikennesektorin kustannuksia merkittävästi lähivuosien aikana. On arvioitu, että meri- ja lentoliikenteen päästökaupan ja jakeluvelvoitteen kustannusvaikutus ulkomaankaupalle ovat lähivuosina yhteensä jopa 500–600 miljoonaa euroa vuodessa. Vientiteollisuuden logistiikkakustannukset ovat Suomessa jo pelkästään sijaintitekijöiden takia EU-maiden korkeimpia.

Keskuskauppakamari puoltaa EU-tason ilmastotoimia meri- ja lentoliikenteessä, sillä ne ovat tasapuolisen kilpailun kannalta kansallisia toimia parempi vaihtoehto ja tukevat EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista. IMO:n valmisteleman maailmanlaajuisen päästökauppamekanismin eteneminen pysähtyi syksyllä 2025 Yhdysvaltain määrätietoiseen vastustukseen, ja mekanismin eteneminen näyttää tällä hetkellä epätodennäköiseltä. IMO:n päästökauppamekanismin kaatuminen heikentää EU:n kustannuskilpailukykyä, sillä EU-laajuisena päästökauppa rasittaa energiamurroksen siirtymävuosina ennen kaikkea Euroopan kustannuskilpailukykyä. Päästökaupan uudistamiseen liittyvässä vaikuttamisessa on jatkossakin korostettava talvimerenkulun merkitystä, sillä muista jäsenmaista poiketen Suomessa useat TEN-T-ydinverkon satamat ovat talvisin jäänmurron varassa.

Keskuskauppakamari painottaa tarvetta ohjata meri- ja lentoliikenteen päästökaupan tulot näiden liikennesektorien päästöjä vähentäviin investointeihin, vaihtoehtoisten polttoaineiden saatavuuden parantamiseen sekä satamien maasähköinvestointien ja maasähkön käytön tukemiseen. Strategiassa on

mainittu tarve kartoittaa nykyisten rahoitusinstrumenttien soveltuvuutta ja uusia tukitoimia meri- ja lentoliikenteen energiamurroksen edistämiseksi. Konkreettisia toimia ovat muun muassa lentoliikenteen SAF-polttoaineiden tukimekanismit, joita on valmisteilla useissa jäsenmaissa. Merenkulun kasvavia kustannuksia olisi mahdollista hillitä uusiutuvien polttoaineiden hintaa alentavien tukimekanismien lisäksi esimerkiksi alentamalla kansallisia väylämaksuja ja uudistamalla väylämaksun rakennetta.

Keskuskauppakamari tukee strategian tavoitetta Suomen hiilikädenjäljen vahvistamisesta Suomen muiden ilmastotavoitteiden rinnalla. Hiilikädenjäljellä tai ilmastokädenjäljellä tarkoitetaan suomalaisten yritysten tuotteiden ja palveluiden myönteistä ilmastovaikutusta. Kansainvälinen ilmastotyö ja vihreä siirtymä on suomalaisille yrityksille merkittävä kasvu- ja vientimahdollisuus. Konkreettinen toimenpide hiilikädenjäljen edistämiseksi on kartoittaa muiden EU-maiden ja EU:n ulkopuolisten maiden puhtaan siirtymän valtiontukien avaamat mahdollisuudet suomalaisyrityksille osallistua investointihankkeiden arvoketjuihin esimerkiksi laitteiden, komponenttien ja digitaalisten ratkaisujen toimittajina, ja ylläpitää ajantasaista tietoa yritysten saatavilla.

Taakanjakosektori

Taakanjakosektorin päästökehitystä ja päästövähennyksiä koskevat tavoitteet on esitetty Kansallisen energia- ja ilmastostrategian kanssa rinnakkain valmistellussa Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa (Kaisu, VNS 9/2025), josta Keskuskauppakamari on laatinut ympäristövaliokunnalle erillisen erityisesti liikennesektorin toimenpiteitä koskevan lausunnon. Olemme nostaneet myös tähän lausuntoon joitakin Kaisu-lausunnon huomioita.

Liikennesektorin osalta toimenpidelinjauksia tulisi laajentaa siten, että vähätuloisten hankintatuki toteutettaisiin romutuspalkkion sijasta sähköautojen hankintatukena, jota on mahdollista saada myös leasingautoihin. Lisäksi esitämme mikroyrityksille suunnatun hankintatuen kohdistamista myös sähkö-, kaasu- ja vetykäyttöisiin pakettiautoihin ja 1+8-paikkaisiin tilatakseihin.

Maankäyttösektori

Kuten selonteossa todetaan, maankäyttösektorin päästöjen ja poistumien arviointiin ja kehitykseen sisältyy huomattavan suurta epävarmuutta verrattuna teollisuuden ja liikenteen päästöihin. Keskuskauppakamari pitää selonteossa esitettyjä panostuksia metsien hiilinielun, -varaston ja maaperäpäästöjen tarkempaan havainnointiin ja mittaukseen erittäin tarpeellisina ja toivottuina.

Keskuskauppakamari pitää kannatettavana linjausta siitä, että metsien käyttöä ei rajoiteta. Metsien käytön rajoittaminen vaikuttaisi suoraan teollisuuden puun saatavuuteen, mikä heikentäisi olennaisesti metsäteollisuuden toimintaedellytyksiin. Venäjän puuntuonnin päätyttyä metsien käytön rajaaminen johtaisi tuotannon supistamiseen. Kestävä ilmastopolitiikka ei voi perustua joidenkin toimialojen tarkoitukselliseen supistumiseen.

Kannatamme strategiassa esitettyjä toimia metsien kasvun lisäämiseksi ja hiilinielujen vahvistamiseksi esitettyjä toimia, kuten metsien hoidon laadun parantamista, metsätuhojen ehkäisemistä, puuston kasvatustiheyden nostamista ja liian voimakkaiden harvennushakkuiden välttämistä, suometsien

ilmastokestävän hoidon edistämistä ja turvepeltojen metsittämistä päästöjen vähentämiseksi. Monet näistä toimenpiteistä lisäävät luonnon monimuotoisuutta ja edistävät ilmastonmuutokseen sopeutumista. Metsien kestävä hoito ja käyttö tuottaa lukuisia ilmastohyötyjä terveistä ja kasvukykyisistä metsistä hiiltä varastoiviin ja fossiilisia raaka-aineita korvaaviin puupohjaisiin tuotteisiin. Ilmastonmuutoksen edetessä metsänieluja haastavat entistä enemmän myös metsätuhojen, kuten tautien ja tuhoeläinten levinneisyyden, siirtyminen pohjoisemmaksi. Siten myös metsien sopeutumisesta huolehtiminen on otettava yhä näkyvämmin osaksi maankäyttösektorin ilmastotoimia.

Maankäyttösektorin toimenpiteiden rahoitukseen tarvitaan vahvempia panostuksia. Yksi väline tähän on yksityisen rahoituksen kanavointi hiilimarkkinan kautta varmistaen samalla asianmukainen ilmastoyksiköihin perustuva väittämien käyttö. Suomen on oltava aktiivinen EU:n hiilen poistojen sertifiointikehikon (CRCF) kehittämisessä ja hyödyntämisessä. Myös luonnonarvomarkkinoiden kehittyminen voi tukea rahoituksen kanavointia toimiin, jotka tuottavat sekä ilmasto- että biodiversiteettihyötyjä.

Erilaisten julkisten rahoitusvälineiden, kuten metsitystuen, vaikuttavuutta voitaisiin myös lisätä esimerkiksi mahdollistamalla yksityisen rahoituksen kanavointi niiden kautta tai perustamalla yhteisrahoitteisia ohjelmia. Lisäksi uusiutuvien liikennepolttoaineiden jakeluvelvoitteen joustomekanismiin voidaan sisällyttää rajoitetusti toimia myös maankäyttösektorilla. Samalla joustomekanismia voidaan jatkaa ja tarkastella mahdollisuutta laajentaa maankäyttösektorin toimien sisällyttämistä siihen.

Tekniset nielut

Suomessa on huomattavat mahdollisuudet bioperäisen hiilidioksidin talteenotolle. Hiilidioksidin talteenotto tukee sekä Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista että puhtaita teollisia investointeja. Keskuskauppakamari korostaa, että Suomessa edistämistoimet kannattaa keskittää nimenomaan talteenottoon eikä joko hyödyntämiseen tai varastointiin, koska talteenottoinvestoinnit luovat perustan kaikelle muulle toiminnalle hiilidioksidin arvoketjussa hyötykäytöstä varastointiin. Esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa negatiivisten päästöjen huutokauppa on kohdistunut varastointiin.

Kun tuki kohdistuu talteenottoon, jatkokäyttö määräytyy markkinaehtoisesti kysynnän mukaan. Olennaista on myös luoda hiilidioksidille kysyntää, jotta talteenottoon kannattaa investoida. Sekä varastoinnilla että hyödyntämisellä (CCS/CCU) voidaan saavuttaa merkittäviä ilmastohyötyjä joko fossiilista hiilidioksidia korvaamalla tai poistamalla pysyvästi hiilidioksidia ilmakehästä. Kansantaloudelle suurin arvonlisä muodostuisi tutkimusten mukaan hiilidioksidin hyödyntämisestä.

Keskuskauppakamari esittää hiilidioksidin talteenottoa käsittelevään osioon uutena toimenpiteenä mineralisoinnin mahdollisuuksien selvittämistä ja käyttöönottoa Suomessa. Hiilidioksidin sitominen esimerkiksi kaivosten sivukiveen luonnollista rapautumista nopeuttamalla (mineralisointi) on yksi tapa poistaa hiilidioksidia pysyvästi ilmakehästä. VTT:n ”Outlook of CO2 logistics in Finland for CCUS” -raportin (2024) mukaan erityisesti Keski- ja Pohjois-Suomessa on mineralisointiin soveltuvia kohteita. Kotimaisen varastointimahdollisuuden käyttöönotto vahvistaisi merkittävästi hiilidioksidin talteenoton arvoketjua Suomessa ja tukisi Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista. Mineralisointiin on viitattu myös kansallisessa mineraalistrategiassa (2024).

Hiilidioksidin talteenottoa käsittelevässä osuudessa olisi lisäksi tarpeen käsitellä mahdollisuutta rahoittaa talteenottoinvestointeja yksityisellä rahoituksella. Esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa julkisen tuen lisäksi suurten digiyhtiöiden ostamat ilmastoyksiköt ovat mahdollistaneet suuren mittakaavan investoinnit biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon ja varastointiin. Suomen pitäisi aktiivisesti hakea vastaavia yhteistyömalleja ja luoda edellytyksiä yritysten osallistumiselle hiilenpoistohankkeiden rahoitukseen.

Suurten teollisten kohteiden lisäksi teknisten nielujen edistämisessä on huomioitava myös pienemmät kohteet, kuten biokaasulaitokset. Bioperäisen hiilidioksidin käyttökohteita koskevan sääntelyn on oltava mahdollistavaa ja huomioitava synteettisten polttoaineiden lisäksi käyttö kemianteollisuuden raaka-aineena. Hiilidioksidin sitominen rakennusmateriaaleihin voi myös muodostaa merkittävän pitkäaikaisen hiilivaraston.

Puoliväliriihen linjausten mukaisesti investointien verohyvitystä on tarkoitus jatkaa ja sisällyttää siihen hiilidioksidin talteenotto. Heinäkuussa komission julkaisemat uudet valtiontukipuitteet (CISAF) mahdollistavat myös hiilidioksidin talteenoton tukemisen. Siten investointiverohyvityksen jatkaminen ja laajentaminen myös investointitasoltaan alle 50 milj. euron hankkeisiin olisi merkittävä toimenpide teknisten nielujen edistämiseksi.

Vaikka teollisuuden päästövähennysten painopisteen on oltava fossiilisesta energiasta irtautumisessa, joillakin toimialoilla, kuten kalkin ja sementin valmistuksessa fossiiliperäisen hiilidioksidin talteenotto on tällä hetkellä teknistaloudellisesti tarkoituksenmukaisin päästövähennyskeino. Tälle kannusteita luo ennen kaikkea päästökauppa sekä kansallisesti investointiverohyvitys. Tärkeä ajuri teknisille nieluille voi myös olla pysyvien poistojen sisällyttäminen päästökauppaan. Komissio on esittänyt tätä EU:n 2040-ilmastotavoitetta koskevan lakiesityksen yhteydessä, ja tarkempi esitys tulee todennäköisesti vuonna 2026. Suomen tulisi osaltaan puoltaa poistojen sisällyttämistä päästökauppaan, mutta biogeenisten päästöjen talteenotosta ei saa tehdä yrityksille velvoittavaa.

Ylipäätään teknisiin nieluihin liittyvän EU-sääntelyn on oltava Suomen ilmasto- ja energiapoliittisen EU-vaikuttamisen keskiössä. Erilaisten aloitteiden, kuten teollisen hiilenhallinnan strategian lisäksi esimerkiksi hiilimarkkinoita (CRCF) ja vihreitä väittämiä koskeva sääntely voi selkeyttää markkinaa ja luoda kysyntää teknisillä nieluilla aikaansaaduille ilmastoyksiköille. Olennaista on myös, että EU-lainsäädäntö tunnistaa eron bioperäisen ja fossiiliperäisen hiilidioksidin välillä.

Uusiutuvan energian edistäminen

Uusiutuva energia on Suomen fossiilisista polttoaineista irtautuvan energiajärjestelmän peruspilari ydinvoiman rinnalla. Uusiutuvan energian lisäys tapahtuu Suomessa pääosin markkinaehtoisesti, mutta tämä edellyttää vakiintuneiden teknologioiden osalta hyvän investointiympäristön ylläpitämistä ja uusien teknologioiden, kuten merituulivoiman investointiedellytysten toteutumiseksi. Uusiutuvan energian lisäys on nopein tapa sähköntuotannon kasvattamiseksi.

Rahoituksen mahdollisimman suuren vaikuttavuuden kannalta strategiassa ehdotettu energiatuen uudistaminen riskirahoitusinstrumentin kaltaiseksi on kannatettava toimenpide. Erityisesti uusien teknologioiden käyttöönotossa ja skaalaamisessa tarvitaan kuitenkin edelleen myös suoria tukia.

Keskuskauppakamari kannattaa strategiassa esitettyä nykylainsäädännön mukaista uusiutuvien liikennepolttoaineiden jakeluvelvoitteen tason nostamista 34 prosentin tasolle vuodelle 2030. Toistuvat muutokset velvoitetasossa 2020-luvulla ovat luoneet epävarmuutta tuotannollisiin investointeihin. Keskuskauppakamari esittää, että jakeluvelvoitteelle asetetaan taso myös vuosille 2035 ja 2040. Tällä hetkellä velvoitetaso tiedetään vain vuoteen 2030 asti, eli alle viideksi vuodeksi eteenpäin. Pitkäjänteinen jakeluvelvoitenäkymä loisi ennakoitavuutta investoinneille sekä polttoaineen jakelijoille ja käyttäjille. Huomioiden liikenteen sähköistyminen ja jakelussa olevan polttoaineen litramäärän väheneminen velvoitetasoa voitaisiin 2030-luvulla korottaa huomattavasti ilman, että jaeltavan uusiutuvan polttoaineen litramäärä kasvaisi vuoteen 2030 verrattuna. Mikäli uusiutuvia nestemäisiä polttoaineita olisi kustannustehokasta jakaa vuonna 2035 yhtä paljon kuin vuonna 2030 (noin 1 000 ktoe), jakeluvelvoitteen taso voitaisiin vuonna 2035 nostaa noin 46 prosenttiin ilman, että jaeltavan uusiutuvan polttoaineen litramäärä kasvaisi. Tämä vastaisi noin 1,1 milj. CO_2-tonniekv. päästövähenemää vuoden 2035 tasolla.

Jakeluvelvoitteen tason nostamisen ohella täytön kustannustehokkuutta ja polttoaineen hintavaikutuksia hillitseviä toimenpiteitä tulisi lisätä. Näitä toimia ovat liikenteen sähköistymisen nopeuttaminen, jakeluvelvoitteen joustomekanismin jatkaminen ja lataussähkön nykyistä laajempi sisällyttäminen jakeluvelvoitteeseen. Esitämme, että kuorma- ja linja-autovarikoilla ja jakeluterminaaleissa sähköisten raskaiden ajoneuvoihin ja työkoneisiin ladattu sähkö liitettäisiin osaksi jakeluvelvoitetta vastaavalla tavalla kuin julkisista latauspisteistä ladattava sähkö. Muutos alentaisi jakeluvelvoitteen nousun luomaa polttoaineiden hinnan nousun painetta, lisäisi varikkolatausinvestointien kannattavuutta ja nopeuttaisi raskaan ajoneuvokannan sähköistymistä.

Lisäksi jakeluvelvoitesääntelyä tulisi yhdenmukaistaa siten, että liikennepolttoaineiden sekä kevyen polttoöljyn jakeluvelvoite yhdistettäisiin yhdeksi jakeluvelvoitteeksi. Tämä voisi lisätä polttoaineenjakelijan mahdollisuuksia valita kustannustehokkain tapa täyttää velvoitetta. Kannatamme myös strategiassa esitettyä tavoitetta lisätä uusiutuvien polttoaineiden markkinan avoimuutta. Avoin hintatieto lisäisi kilpailua uusiutuvien polttoaineiden markkinassa.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että strategia tunnistaa sujuvan luvituksen merkityksen energiahankkeille. Luvituksen riittävä resurssointi on varmistettava uuden lupa- ja valvontaviraston käynnistyessä. Luvituksen ja muutoksenhaun etusijamenettelyä on perusteltua jatkaa siten, että se kattaa kaiken päästöttömän energian.

Käynnistyneiden uusien tuulivoimainvestointien määrä on vuosina 2025–2026 vähentynyt merkittävästi 2020-luvun alkuvuosiin nähden. Tuulivoiman uudisrakentamiselle valmisteilla oleva kaavamainen etäisyyssääntely on investointien, sähköjärjestelmän ja alueiden elinvoiman kannalta vahingollista. Kaavamaiseksi vähimmäisetäisyydeksi asutukseen esitetty 1,25 kilometriä on kestävämpi taso, kuin aiemmin esitetty voimalan korkeuteen perustuva taso. Lähtökohtaisesti sääntelyn pitäisi kuitenkin perustua jatkossakin vaikutusten tapauskohtaiseen mallintamiseen ja arviointiin. Aurinkoenergian sääntelyn ja kaavoitustarpeen selkeyttäminen on tervetullutta, mutta esitetty kaavamuutoksia edellyttävä

prosessi on aikaa vievä. Myös aurinkoenergian kiinteistöverotusta olisi tarkistettava hallitusohjelman mukaisesti.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä ratkaisujen hakemista tuulivoiman ja aluevalvonnan yhteensovittamiseksi itäisessä Suomessa. Lähtökohtana on oltava, että Suomen puolustus ja aluevalvonnan suorituskyky ei heikkene. Tuulivoimarakentamisen hallittu mahdollistaminen itäisessä Suomessa edistäisi alueen elinvoimaa ja loisi perustaa teollisille investoinneille. Sähköjärjestelmän kannalta tuulivoiman sijoittuminen myös itäiseen Suomeen tasaisi tuotannon vaihtelua, sillä tuuliolosuhteet vaihtelevat eri puolilla maata. Siten kysymys on myös valtakunnallisesti tärkeä. Keskuskauppakamari pitää perusteltuna strategiassa ehdotettua lainsäädäntöhanketta, jossa Puolustusvoimien lausuntomenettely tuulivoimahankkeista sisällytetään aluevalvontalakiin.

Muutoin strategian toimet Itä-Suomen tuulivoimakysymyksen ratkaisemiseksi ovat riittämättömiä. Strategian mukaan ”kompensaatioalueiden perustaminen ei vaikuta todennäköiseltä niihin liittyvien korkeiden kustannusten takia”. Arvio perustunee vuoden 2024 lopulla toteutettuun lausuntokierrokseen. Julkinen lausuntokierros ei ole oikea menettely tuulivoimainvestoijien todellisen maksuhalukkuuden selvittämiseksi. Kompensaatioalueiden perustamiselle on luotava lainsäädännöllinen pohja, joka mahdollistaa todellisessa tilanteessa rajattuja alueita koskevan neuvottelun kompensaation tasosta.

Keskuskauppakamari esittää uutena toimenpiteenä strategiaan Suomea kartoittamaan ja edistämään aktiivisesti kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia kahdenvälisesti, Itämeren alueella sekä EU:n ja Naton puitteissa tuulivoiman ja aluevalvonnan yhteensovittamisen ratkaisuissa. Myös puolustus- ja energiahallinon ja toimialan edustajista koostuva yhteistyöryhmä tulisi mainita strategiassa.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että merituulivoimainvestoinneille luodaan Suomessa johdonmukaisesti edellytyksiä. Merituulivoiman tuotanto olisi arvokas lisä sähköjärjestelmäämme maa-alueista poikkeavien tuuliolosuhteiden, tasaisemman tuotannon ja voimalaitosten mittakaavan vuoksi. Tasaisella puhtaan sähkön saatavuudella on merkitystä Suomeen suuntautuville puhtaan siirtymän hankkeille, kuten vedyntuotannolle ja energiaintensiiviselle teollisuudelle. On hyvä, että strategiassa merituulivoiman tuotannolle on asetettu selkeät vuosille 2040 ja 2050 ulottuvat tavoitteet, jotka ovat osa kansainvälisesti kiinnostavan investointiympäristön luomista.

Keskuskauppakamari esittää uutena toimenpiteenä tiekartan luomista aluevesien ja talousvyöhykkeen merituulivoimakilpailutuksiin. Merituulivoimainvestoinnit Suomessa perustuvat jatkossa Energiaviraston talousvyöhykkeellä ja Metsähallituksen aluevesillä toteuttamiin kilpailutuksiin. Näkyvyys huutokauppaan tulevista alueista ja niiden aikataulusta loisi ennakoitavuutta hankekehittäjille. Alankomaat on laatinut vastaavan tiekartan.

Biokaasun kokonaisvaltaiseksi edistämiseksi olisi perusteltua päivittää kansallinen biokaasuohjelma (2021). Biokaasun käyttöä tulisi edistää koko arvoketjussa hankintatuilla, investointiverohyvityksillä ja valmisteverotuksen keinoin. Raskaan kaluston ja teollisuuden päästöjen vähentämisessä kotimaisella biometaanilla on tärkeä merkitys 2020- ja 2030-luvulla. Lisäksi biokaasun tuotanto lisää maatalouden elinkeinomahdollisuuksia ja avaa tietä myös synteettisen hiilineutraalin metaanin jakelu- ja valmistusprosesseille. Hiilidioksidin talteenotto biokaasun tuotannon yhteydessä on huomioitava hiilidioksidin talteenottoa tukevissa politiikkatoimissa.

Keskuskauppakamari huomauttaa, että strategia ei juuri käsittele bioenergian roolia osana energiajärjestelmää. Bioenergia on suurin uusiutuvan energian tuotantomuoto Suomessa, ja sen rooli tulee jatkossakin olemaan merkittävä erityisesti teollisten sivuvirtojen tehokkaana hyödyntämisenä. Toisaalta esimerkiksi kaukolämmössä bioenergian rooli todennäköisesti supistuu jonkin verran strategian aikajänteellä, kun polttoon perustumattomat investoinnit etenevät, toisin kuin VTT:n perusskenaarion laskelmissa oletetaan. Tällä voi olla vaikutusta myös maankäyttösektorin nieluihin.

Strategia nostaa esille raskaan liikenteen lataus- ja tankkausasemien tukemisen jatkamisen, jotta raskaan liikenteen siirtyminen vaihtoehtoisiin käyttövoimiin (sähkö, biometaani, vety) nopeutuisi ja AFIR-asetuksen mukaiset julkisen lataus- ja jakeluinfran tavoitteet saavutetaan. Julkisen latausinfratuen lisäksi on tärkeää tukea myös yksityisten ja puolijulkisen latausinfran kehitystä, sillä varikko- ja terminaalilatausinfran rakentamisesta aiheutuu kuljetus- ja logistiikkayrityksille mittavia kustannuksia. Raskaan liikenteen sähköistymisessä varikko- ja terminaalilatausverkoston kehitys on olennaisen tärkeä reunaehto, sillä vain osa latauksista tehdään julkisista latauspisteistä.

Vety ja sähköpolttoaineet

Suomella on hyvät edellytykset olla edelläkävijä vetytaloudessa runsaan ja EU-vertailussa edullisen ja päästöttömän sähköntuotannon sekä teollisen ja energiateknologisen osaamisen ansiosta. Puhtaan vedyn valmistus ja käyttö tukee vähähiilisyystavoitteita esimerkiksi epäsuoran sähköistymisen, energian varastoinnin sekä sähköpolttoaineiden kehityksen kautta.

Vetytalous on eri toimialojen vähähiilitiekarttojen perusteella keskiössä teollisuuden energiamurroksessa. Keskuskauppakamari pitää strategiassa esitettyjä vedyn ja synteettisten polttoaineiden linjauksia kannatettavina. Suomen on jatkettava vaikuttamista kaiken vähäpäästöisen vedyn tunnistamiseksi EU-sääntelyssä.

Strategia asettaa uusiutuvan energian direktiivin edellyttämällä tavalla tavoitteeksi 42 prosentin osuus RFNBO-laatuisen vedyn käytön teollisuudessa vuodelle 2030. Keskuskauppakamari huomauttaa, että tämän ei tule sitoa yksittäisiä toimijoita, jotta yksittäiset teolliset vedyn käyttäjät voivat hankkia tarkoituksenmukaisen yhdistelmän tarvitsemaansa vetyä.

Osana uusiutuvien liikennepolttoaineiden jakeluvelvoitetta vuonna 2024 hyväksyttiin hallitusohjelman mukaisesti vuosia 2028 ja 2030 koskevat vähimmäisosuusvelvoitteet (1,5 % vuosina 2028–2029 ja 4 % vuodesta 2030 alkaen) RFNBO-polttoaineille eli sähköpolttoaineille. RFNBO-velvoitetta on kyseenalaistettu ja sitä on pidetty markkinasaatavuuteen nähden kunnianhimoisena. Erillinen vähimmäisvelvoite on tärkeä askel, jolla luodaan edellytyksiä vetytalouden ja hiilidioksidin talteenoton kehitykselle. Keskuskauppakamari puoltaa RFNBO-velvoitteen säilyttämistä.

Ydinenergian käyttö

Keskuskauppakamari kannattaa strategiassa esitettyä tavoitetta ydinvoiman lisärakentamisen edistämisestä ja pienydinvoiman pilotoinnista. Ydinvoiman tuotantokapasiteetti Suomessa vähenee viimeistään 2050-luvulle tultaessa, jos uusia hankkeita ei käynnisty. Ydinvoiman osuus kaikesta

sähköntuotannosta vähenee jo lähitulevaisuudessa erityisesti tuulivoiman tuotannon kasvaessa, vaikka ydinvoiman tuotanto pysyisi nykyisellä tasolla. VTT:n sähköntuotannon perusskenaarioissa säävaihtelevan tuotannon osuus kaikesta sähköntuotannosta on jo 2040-luvulla yli puolet.

Vaihtelevan tuuli- ja aurinkovoiman tuotannon kasvu on välttämätön osa fossiilista polttoaineista irtautumista. Energiajärjestelmän on oltava sen myötä yhä joustavampi ja yhdistettävä eri sektoreita ja energiamuotoja. Tasaisen perusvoiman väheneminen on kuitenkin haaste sähkön kuluttajille. Keskuskauppakamarin syksyllä 2024 toteuttamassa talouskyselyssä lähes 60 prosenttia teollisuusyrityksistä piti sähkön kasvavaa hintavaihtelua riskinä. Riittävän säästä riippumattoman perusvoiman tuotannon turvaaminen osana sähköjärjestelmän kokonaisuutta on siten tärkeää.

Keskuskauppakamarin kantana on, että energiainvestointien tulisi lähtökohtaisesti olla markkinaehtoisia ja yksityisrahoitteisia. Sähköjärjestelmän kannalta tarpeelliset suuret hankkeet voivat kuitenkin vaatia julkista tukea toteutuakseen. Ruotsin hallituksen teettämän tutkimuksen perusteella ydinvoiman rakentaminen on nykyoloissa erittäin vaikeaa ilman julkista tukea. Olennaista on löytää Suomeen sopiva, julkisen talouden kannalta kestävä ja markkinoita mahdollisimman vähän vääristävä rahoitusmalli.

Ydinvoimahankkeiden rahoituksen ja toteutuksen riskiä voidaan madaltaa useilla toisiaan täydentävillä julkisilla ja yksityisillä toimenpiteillä. Valtion takaus suurille hankkeille on yksi tapa jakaa riskejä. EU:n puitteissa on varmistettava, että sääntely antaa selkänojaa suurten sähkönkuluttajien, kuten datakeskusten ja vedyntuotannon PPA-sopimuksille ydinsähkön ostamisesta.

Myös nykyisten reaktoreiden käyttöiän pidennykset ja tehonnostot ovat tärkeä osa ydinvoimakapasiteetin turvaamista. Tämä tulisi huomioida strategian kirjauksissa. Ydinenergianhankkeiden on kuulutava luvituksen ja muutoksenhaun etusijamenettelyihin tasavertaisesti muun päästöttömän energian kanssa. Sähköntuotannon lisäksi kaukolämpöä tuottavat pienydinreaktorit voivat olla merkittävä osa energiasektorin jäljellä olevien päästöjen vähentämistä ja polttoon perustumattoman lämmöntuotannon kasvua.

Ydinenergialainsäädännön uudistuksessa on tarpeen päivittää lainsäädäntöä siten, että se tunnistaa pienet modulaariset ydinreaktorit ja sujuvoittaa ydinenergiahankkeiden käsittelyä ydinturvallisuudesta tinkimättä. Tavoitteena on oltava sääntely-ympäristö, joka tukee pienydinreaktoreiden kehittämistä ja käyttöönottoa Suomessa. Samalla on tärkeää tehdä tiivistä kansainvälistä yhteistyötä reaktoreiden standardoimiseksi, jotta sarjavalmisteisuuden skaalaedut voidaan hyödyntää tehokkaasti. Keskuskauppakamari esittää STUK:n riittävän resurssoinnin turvaamista strategian toimenpiteeksi. Tämä tukisi myös standardointityöhön osallistumista.

Energiamarkkinoiden kehittäminen

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että Fingridin ja Gasgridin investointikyvystä huolehditaan. Vaikka sähköverkko on yleisesti ottaen Suomelle vahvuus, rajoitukset sähköverkkoon liittymisessä ovat muodostumassa investointien pullonkaulaksi erityisesti etelässä ja länsirannikolla. Verkkoyhtiöiden valvontamallin pitäisi tunnistaa jakeluverkon investointitarpeet.

Keskuskauppakamari huomauttaa, että energian tuotannon ja kulutuksen eriytyminen eri puolille Suomea pahentaa sähköverkon pullonkauloja. Tuulivoiman tiukkarajainen etäisyyssääntely rajoittaisi merkittävästi mahdollisuuksia rakentaa tuulivoimaa eteläisessä Suomessa, jonne sähkön kulutus painottuu.

Keskuskauppakamari pitää myös hyvänä sähkömarkkinalain tuoreita muutoksia, joilla on edistetty suoraan tuotannosta kulutukseen vedettävien erillislinjojen hyödyntämistä ja toisaalta linjojen kokoamista yhteen eri tuotantopaikoilta. Muutokset lieventävät sähköverkkoon kohdistuvia investointipaineita. Keskuskauppakamari kannattaa myös kirjausta siirtoverkkojen lupakäsittelyn resurssoinnista. Esimerkiksi lunastusmenettelyjen resurssit ovat aiemmin olleet hyvin rajalliset.

Puhdas, toimitusvarma ja kohtuuhintainen sähkö on Suomelle kilpailuetu. Sähköjärjestelmän irtautuessa fossiilisesta energiasta myös sen ominaisuudet muuttuvat. Vaihtelevan tuotannon osuus kasvaa ja säätökykyistä fossiilista tuotantoa poistuu, ja sähkön kysyntä kasvaa. Suomen sähköjärjestelmän on pystyttävä turvaamaan sähkön riittävyys kaikissa oloissa, myös kylminä ja tuulettomina päivinä. Tämä luo perustan myös sähköä kuluttaville teollisille investoinneille.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä periaatteena, että sähköjärjestelmä perustuu toimivaan markkinaan. Nykyinen markkinamalli ei kuitenkaan näytä yksin riittävän joustokykyä turvaaviin investointeihin. Keskuskauppakamari pitää siksi tarpeellisena erilaisten joustokykyä turvaavien mekanismien kartoittamista ja käyttöönottoa. Kyse on 2030-luvun sähköjärjestelmän tarpeisiin valmistautumisesta.

Keskuskauppakamari pitää fossiilittoman jouston mekanismin valmistelua ja käyttöönottoa tarpeellisena. Jatkovalmistelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti huolellisiin vaikutusarvioihin. Sähkön hinnan muodostumiseen vuorokausimarkkinalla ei pidä puuttua. Mekanismin on oltava teknologianeutraali. Samalla on tärkeää varmistaa, että mekanismi ei vie kannusteita kulutusjoustolta ja markkinaehtoisilta investoinneilta.

Jatkovalmistelussa mekanismin vaikutusta sähkön hintaan on arvioitava huolellisesti sähkön käyttäjien ja kansantalouden kannalta. Lisääntyvän sähkön toimitusvarmuuden ja hinnan ennakoitavuuden hyödyn on ylitettävä järjestelmän kustannukset. Mekanismin mitoituksen on myös perustuttava realistisiin arvioihin tulevasta sähkön kysynnän kasvusta. Mekanismin jatkovalmistelun yhteydessä on arvioitava tarve laajemman kapasiteettimekanismin käyttöönotolle.

Strategia tunnistaa hyvin vesivoiman toimintaedellytysten ja säätökyvyn merkityksen sähköjärjestelmälle sekä pumppuvoimalaitosten potentiaalin. Keskuskauppakamari pitää vesivoiman hyväksyttävyyden kannalta tärkeinä laajaan yhteistyöhön perustuvia toimenpiteitä vaelluskalojen elinolojen ja luontaisen kierron parantamiseksi. Jo rakennetuissa vesistöissä voidaan myös löytää ratkaisuja, joilla voidaan lisätä sekä säätökykyä, edistää virkistyskäyttöä että parantaa vaelluskalakantojen elinolosuhteita jo rakennetuissa vesistöissä.

Keskuskauppakamari pitää kannatettavana toimia, joilla useita pieniä joustoresursseja kootaan yhteen ja tarjotaan sähkömarkkinalle. Tämä lisää erilaisten säätö- ja joustoratkaisujen kirjoa ja takaa osaltaan kilpailtua ja toimivaa markkinaa.

Keskuskauppakamari suhtautuu varauksellisesti määräaikaisen sähkön hintakaton käyttöön. Hintakatot ovat yleisesti haitallisia sähkön riittävyyden kannalta tiukan sähkömarkkinan tilanteissa.

Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky

Keskuskauppakamari pitää osion linjauksia kannatettavana. Osio kytkeytyy vahvasti parlamentaariseen tavoitteeseen nostaa T&K-menot 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta 2030 mennessä. Standardoinnin huomiointi ja aktiivinen osallistuminen siihen on kannatettavaa.

Keskuskauppakamari esittää uutena toimenpiteenä valtion tutkimuslaitosten ilmasto-, ympäristö- ja energiainnovaatioiden kaupallistamisen ja skaalaamisen edistämistä esimerkiksi laajentamalla valtion tutkimusorganisaatioiden mahdollisuuksia synnyttää spinoff-yhtiöitä. Toimenpide perustuu VTT:n toimivaan malliin, jossa organisaation puitteissa tehtyä tutkimusta on kaupallistettu luovuttamalla omistusosuutta vastaan IPR-oikeuksia uudelle yhtiölle. Myös muissa valtion tutkimuslaitoksissa, kuten GTK, Luke ja SYKE, tehdään ympäristöön, ilmastoon ja energiaan liittyvää tutkimusta, jossa tuotettuja innovaatioita on mahdollista skaalata ja kaupallistaa. Vastaava toimintamalli tai muu tarkoituksenmukainen menettely tulisi laajentaa myös muihin valtion tutkimusorganisaatioihin.

Yritysten TKI-panostuksia voidaan myös edistää kehittämällä olemassa olevaa T&K-verovähennystä siten, että se on yksinkertaisempi ja palvelisi vahvemmin myös kasvavia pk-yrityksiä.

Strategian mukaisesti ”määrärahojen ollessa rajoitteiset joudutaan priorisoimaan tiettyjä teknologioita”. Strategian TKI-osiossa kuvataan kuitenkin tarkemmin ainoastaan ydinenergiateknologioiden tutkimukseen liittyviä, sinänsä relevantteja tutkimuspainotuksia. Keskuskauppakamari toteaa, että energia- ja ilmastostrategiassa ei tulisi kuvata tyhjentävää listausta priorisoiduista teknologioista, sillä lähtökohtaisesti sääntelyn tulisi olla teknologianeutraalia. Väärinkäsitysten välttämiseksi olisi perusteltua siirtää ydinenergian tutkimukseen liittyvät osiot sivuilla 71–72 osaksi ydinvoimaa käsittelevää kappaletta.

Verotus

Keskuskauppakamari esittää, että matala teollisuuden sähköverotaso sisällytettäisiin strategian toimenpiteisiin sähköistymisen ja teollisuuden kilpailukyvyn edistämistoimena. Jatkossakin valmistavan teollisuuden toimialat tulisi sisällyttää kattavasti teollisuuden sähköveroluokkaan. Yksittäisten toimialojen ennakoimattomat sähköveroluokan muutosesitykset luovat investointiepävarmuutta ja heikentävät yritysten kasvuedellytyksiä.

Myös sähkökattiloiden ja hukkalämmön hyödyntämisen kuuluminen jatkossakin teollisuuden sähköveroluokkaan tulisi kirjata strategian toimenpiteisiin. Keskuskauppakamari katsoo myös, että kaivosten ja datakeskusten olisi jatkossakin kuuluttava teollisuuden sähköveroluokkaan.
Suomen tulisi edistää aktiivisesti energiaverodirektiivin uudistamista siten, että polttoaineiden ja sähkön verotus ja niiden minimiverotasot porrastettaisiin ympäristöominaisuuksien perusteella, jolloin uusiutuvien ja synteettisten hiilineutraalien polttoaineiden verotasoa voitaisiin alentaa tuntuvasti.

Osaltaan myös alkamassa oleva polttoainejakelun päästökauppa (ETS2) lisää uusiutuvien ja synteettisten polttoaineiden hintakilpailukykyä.

Uusiutuvien liikennepolttoaineiden valmisteveroa tulisi alentaa siten, että polttoaineiden energiasisältöveron osuutta valmisteverosta laskettaisiin ja vastaavasti hiilidioksidiveron osuutta nostettaisiin. Tämä parantaisi uusiutuvien polttoaineiden hintakilpailukykyä suhteessa fossiilisiin polttoaineisiin. Liikenteen verotusta tulisi uudistaa siten, että verotus tukisi käyttövoimamurrosta ja siirtymää fossiilisista polttoaineista sähköön, vetyyn, uusiutuviin hiilineutraaleihin polttoaineisiin ja sähköpolttoaineisiin. Liikenteen verotuksella on ollut merkittävä fiskaalinen rooli, joten uudistuksessa olisi huolehdittava siitä, että liikenteen verotaakka ei kasva. Liikenne on luonteeltaan johdettua kysyntää, joten liikenteen korkea verotaso heikentää elinkeinoelämän kilpailukykyä, vähentää taloudellista toimeliaisuutta ja luo energia- ja liikenneköyhyyttä.

Keskuskauppakamari kannattaa strategiassa esitettyä satamien maasähkön verotuksen alentamista. Jo nykyisen energiaverodirektiivin säännösten nojalla satamien maasähköön voidaan soveltaa alennettua verokantaa ja luoda näin taloudellinen kannuste maasähkön käyttöön päästöjen vähentämiseksi. Alennetun verokannan ovat ottaneet käyttöön muun muassa Ruotsi, Tanska, Saksa, Alankomaat Italia, Ranska ja Espanja. Maasähkön hyödyntämistä ovat hidastaneet sähkönsyöttöjärjestelmien edellyttämät mittavat investointitarpeet satamissa. Aluksilla käytettävät polttoaineet ovat kansainvälisessä liikenteessä verottomia, mikä heikentää maasähköinvestointien kannattavuutta. Satamien maasähkön verokannan alentaminen vähentäisi valtion verotuloja alkuvaiheessa alle 1,0 miljoonalla eurolla vuodessa. Satamien maasähkön käytön on arvioitu vähentävän alusten satamakäynnin päästöjä 50–80 prosentilla.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen

Keskuskauppakamari pitää tervetulleena, että strategiassa tunnistetaan elinkeinoelämän ja yksityisten toiminnanharjoittajien rooli sopeutumisessa. Muuttuvan ilmaston vaikutuksiin on varauduttava samalla, kun toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tehdään Suomessa ja kansainvälisesti. Kansainvälisen ilmastotyön onnistumisella on ratkaiseva vaikutus siihen, kuinka suuria ilmastonmuutoksen haitalliset vaikutukset Suomessa ja maailmanlaajuisesti tulevat olemaan ja kuinka mittavia sopeutumistoimia tarvitaan.

Sopeutuminen kytkeytyy monin tavoin huoltovarmuuteen ja yleiseen varautumiseen. Tämä tunnistetaan hyvin strategiassa. Sopeutumistoimia onkin hyvä tarkastella osana huoltovarmuussuunnittelua. Sopeutuminen on huomioitu myös parhaillaan valmisteilla olevassa alueidenkäyttölaissa. Tarkemmin sopeutumista käsitellään Kansallisessa ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmassa.

Elintarviketeollisuudelle sääilmiöiden äärevöityminen, kuten kuumat ja kuivat kesät tai tulvat, muodostavat riskin kotimaiselle ruuantuotannolle. Yritysten ilmastoriskeissä on huomattava, että ilmastonmuutoksen vaikutukset voivat vaarantaa raaka-aineiden, materiaalien ja komponenttien toimitusketjuja Suomen ulkopuolelta.

Nykytilanne ja arviot politiikkatoimien vaikutuksista

Hiilineutraaliustavoitteen 2035 saavuttaminen on vaikutusarvioiden mukaan haastavaa erityisesti maankäyttösektorin käännyttyä päästölähteeksi. Toisaalta päästövähennykset etenevät vaikutusarvioiden perusteella jatkossakin lupaavasti ja Suomi voi tavoitella kansainvälisesti huomattavia päästövähennyksiä. Hiilineutraaliustavoite 2035 on tärkeä kiintopiste, joka on mobilisoi laajasti suomalaista elinkeinoelämää ja yhteiskuntaa ilmastotoimiin. Keskuskauppakamarin arvion mukaan hiilineutraalius 2035 on nykytiedolla vaativa tavoite, mutta edelleen saavutettavissa. Ydin on painottaa päästövähennyksiä ja laajentaa keinovalikoimaa jäljelle jäävien päästöjen kattamiseksi, mukaan lukien Suomen ulkopuolella toteutettavat toimet.

Vertailukohtana toimii Ruotsin hiilineutraaliustavoite, jossa on asetettu päästövähennystavoite (- 85 % 2045) ja loput katetaan täydentävillä toimilla (metsien ja peltojen lisäiset toimet, tekniset nielut, kansainväliset joustot). Maankäyttösektorin epävarmuuden vuoksi on perusteltua pienentää sen roolia. Toimia tarvitaan silti kaikilla sektoreilla. Ruotsia vastaavasti Suomenkin ilmastotavoite voidaan jakaa päästövähennyksiin ja täydentäviin toimiin.

Ilmastolain ja ilmastosuunnitelmien lähtökohtana on, että toimet toteutetaan kotimaassa. Ilmastolain perusteluissa kuitenkin todetaan, että hiilineutraaliustavoite ja esimerkiksi kansainvälisten joustojen hyödyntäminen sen saavuttamisessa arvioidaan vuonna 2025. Kotimaisten toimien ensisijaisuus on perusteltua, mutta myös valtioiden välisellä yhteistyöllä toteutettaville päästövähennyksille on oltava avoin. Keskuskauppakamari esittääkin, että energia- ja ilmastostrategia huomioi myös Suomen ulkopuolisten toimien hyödyntämisen osana kansallisten ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Suomi voisi hyödyntää Pariisin sopimuksen Artiklaa 6 tavoitteen saavuttamisessa Ruotsin ja Norjan tapaan. Tällöin Suomi tukisi ilmastotoimia kumppanimaassa ja laskisi tästä osan omaksi hyödykseen. Mitoitus voisi vastata Suomen jäännöspäästöjä, eli 5–10 % vuoden 1990 tasosta (5 Mt = n. 7 %).

Kansainväliset joustot toimisivat ilmastopolitiikan ”varoventtiilinä”, jonka avulla katettaisiin kustannustehokkaasti viimeiset tonnit, jotka olisivat olennaisesti kalliimpia ja vaikeampia saavuttaa kotimaisin toimin. Hankkeille tulisi asettaa laatuvaatimuksia, ja niihin voitaisiin kytkeä suomalaisen teknologian ja palvelujen hyödyntämistä. Käyttöönotto voidaan vaiheistaa siten, että ensin rakennetaan valmius hyödyntää Artiklaa 6, ja myöhemmin päätetään mitoituksesta, mallista ja resursseista.

Kunnioittavasti

Hanna Kalenoja
johtava asiantuntija, liikenne ja elinkeinopolitiikka

Keskuskauppakamari